

Sensorveiledning for krim 1300 semesteroppgave, vår 2025

Oppgavene er følgende:

Velg én av de to oppgavene under:

Oppgave 1: Sosial kontroll av ungdomskriminalitet

Det siste året har det vært mye diskusjon om ungdomskriminalitet. Myndighetene vurderer flere tiltak, noen inspirert av Danmark. Se for eksempel denne siden for mer informasjon:

<https://www.nettavisen.no/nyheter/de-yngste-ungdomskriminaliteten-er-verre-i-norge-enn-i-danmark-frp-vil-gjore-som-danskene/s/5-95-2021512>

Redegjør kort for hvilke typer sosial kontroll som ligger i noen av disse tiltakene.

Drøft, med utgangspunkt i pensum, fordeler og ulemper med disse formene for sosial kontroll. Legg vekt på å bruke et bredt utvalg av ulike pensumtekster i drøftingen.

ELLER

Oppgave 2: sosial kontroll og narkotikapolitikk

Lenge har den ruspolitiske debatten rast i Norge, og klimaet har endret seg fra økt liberalisering mot strengere tiltak. Se for eksempel denne artikkelen:

<https://www.nrk.no/norge/justisminister-emilie-enger-mehl-sp-vil-at-brukerdoser-av-narkotika-skal-vaere-straffbart-1.17102296>

Redegjør kort for hvilke typer sosial kontroll som ligger i noen av disse tiltakene.

Drøft, med utgangspunkt i pensum, fordeler og ulemper med disse formene for sosial kontroll. Legg vekt på å bruke et bredt utvalg av ulike pensumtekster i drøftingen.

Generelle kommentarer som gjelder begge oppgavene

Det overordnede målet er at studentene skal ha forstått et bredt utvalg pensumtekster, og er i stand til å bruke dem i en selvstendig drøftelse av et dagsaktuelt tema (som hver av oppgavene er eksempler på).

Mange besvarelser vil fokusere på å bruke emnets nøkkelbegreper knyttet til sosial kontroll (direkte/indirekte kontroll; primær/sekundær kontroll, osv). Det er forventet at oppgaven går ut over en slik redegjørelse av begreper basert på sosial kontroll-innføringsbøkene (Ugelvik 2019; Chriss 2022), som kun bør få kort plass eller bakes inn i diskusjonen. Det forventes mye plass brukt på selvstendig drøfting med bruk av mange ulike pensumtekster – og pensumtekstene bør helst bli diskutert i forhold til hverandre, snarere enn presentert én etter én.

Det skal ikke trekkes hvis det mangler problemstilling, men det kan gjerne belønnes for god problemstilling.

Referansebruk skal være riktig.

Studentene kan premieres for god og presis skrivestil, samt en balansert fremstilling (hvor for- og motargumenter kommer fram) og viser godt kjennskap til feltet.

Presisjon gjelder ikke bare språket men også forståelsen av faglitteraturen (viser nyanser, uenighet, gjør et forsøk på drøfting).

Gode oppgave bør kunne gå i dybden på tekstene og ikke være skrevet på en overfladisk og generisk måte.

Oppgave 1

Denne oppgaven har ikke så klare føringer for hvilken pensumlitteratur som skal trekkes inn eller hvordan oppgaven skal løses, så her er det åpent for mange muligheter. Ungdomskriminalitet er et eksplisitt eller implisitt et tema i en rekke pensumtekster, som f.eks. Lomell & Gundhus «Kriminalitetsforebygging» (2024), Gundhus og Egges «Grenser for forebygging: De unge fremmede og kriminalitetsforebyggende politiarbeid» (2013); Neumanns «Kjærlighet på bestilling – om staten, barnevernsarbeidere og følelser» (2021); Solhjell mfl. «“We are Seen as a Threat”: Police Stops of Young Ethnic Minorities in the Nordic Countries» (2013); samt de generelle sosial kontroll-innføringsbøkene (Ugelvik 2019; Chriss 2022). Studentene har hatt én forelesning eksplisitt om temaet, av Cecilie B. Neumann. Retningen på oppgaven avhenger av problemstillingen som studentene velger for å avgrense innholdet. Det kan premieres for kreativitet i forhold til hvordan denne oppgaven løses og hvilken litteratur som er brukt, det viktigste er å vise forståelse og selvstendig drøfting.

Avisartikkelen det linkes til i oppgaven lister opp strafferettslige tiltak som vurderes innført mot unge, som senking av den kriminelle lavalder og ungdomsfengsel. I denne oppgaven vil det derfor være naturlig å trekke inn en diskusjon rundt bruken av straff (enten generelt eller spesielt overfor unge), og hvorvidt straff virker til sin oppgitte hensikt, jfr. Ragnar Hauges «Straffens begrunnelser» (1996). Det er et poeng at besvarelsen er i stand til å skille mellom straffens hensikter/begrunnelser (i teorien) på den ene siden, og på den andre siden straffens faktiske virkninger, som er et empirisk spørsmål.

En mulig løsning på denne oppgaven er å diskutere bruken av fengsel og/eller ungdomsfengsel, som studentene har hatt en forelesning om, og som det er en bolk på pensum som omhandler, bl.a. Goffman (1961) «Asylums : essays on the social situation of mental patients and other inmates»; Rubin (2014) «Resistance or friction: Understanding the significance of prisoners' secondary adjustments»; Ugelvik (2012) «Prisoners and their victims: Techniques of neutralization, techniques of the self».

Oppgave 2

Denne oppgaven har klarere føringer på pensumlitteratur, ettersom det er en rekke tekster på pensum som eksplisitt handler om narkotikakontroll. Det trekkes derfor ned dersom ikke alle disse tekstene nevnes i noen form (men det trekkes ikke hvis f.eks. alle nevnes, men det velges å gå i dybden på noen få).

- Stenström, Albin, Felipe Estrada and Henrik Tham “It should be hard to be a drug abuser” An evaluation of the criminalization of drug use in Sweden. International Journal of Drug Policy, Volume 133 (2024).
- Kammersgaard, T. (2019). Harm Reduction Policing: From Drug Law Enforcement to Protection. Contemporary Drug Problems, 46(4), 345-362.
- Stambøl, E. M. (2014). Menneskerettigheter som brekkstang i internasjonal narkotikapolitikk. Materialisten. Tidsskrift for forskning, fagkritikk og teoretisk debatt, 1(14), 65-95 (30s).
- Torsten Kolind, Is Prison Drug treatment a Welfare service? I Smith og Ugelvik, Scandinavian Penal History, Culture and Prison Practice.
- Sandberg, Sveinung & Pedersen, Willy, Gatekapital. Universitetsforl.

Studentene har hatt to forelesninger på temaet, en av Eva Stambøl og Arild Knutsen om narkotikapolitikk (med klare forslag til hvordan oppgaven kan løses) og en av Sveinung Sandberg om gatekapital.

Eksamensspørsmålet kan være forvirrende, fordi artikkelen som er linket til heter «Mehl: – Alt over null gram skal være straffbart». Det kan derfor fremstå som om bruk og besittelse av narkotika har vært lovlig og at et lovforbud er noe som Mehl vil innføre – men bruk av narkotika har vært forbudt i Norge veldig lenge. Så her er det snakk om at praksis og håndhevelse skal endres. Dersom dette har blitt misforstått, bør det ikke trekkes noe særlig da dette kan være komplisert.

I denne oppgaven er det svært viktig at studentene klarer å skille mellom straffens hensikt/begrunnelser og dens faktiske/empiriske virkninger. Det at straffeteori (som forklart f.eks. i Ragnar Hauges «Straffens Begrunnelser», samt politikere (som i den lenkede artikkelen) forespeiler at narkotikabruk går ned når straffene økes, betyr ikke at dette skjer i praksis. De har en rekke pensumtekster (spesielt Stenström et al, men også Stambøl, Kammersgaard) som eksplisitt empirisk tilbakeviser denne antagelsen, og dessuten viser at det også kan være motsatt: bruk og problemer relatert til narkotika (f.eks. kontrollskader) øker når straffene blir strengere. Dette har også blitt gjentatt på forelesning. Dette bør derfor være en del av diskusjonen (med mindre oppgaven løses på en helt annen, kreativ måte). Det bør imidlertid trekkes ned dersom dette ikke blir forstått.

En sentral diskusjon på dette spørsmålet er logikkene bak kontrollen – spesielt strafferettslig kontroll, behandling/medikalisering og skadereduksjon (de to siste har glidende overganger) som tre sentrale måter å tenke på narkotikapolitikkfeltet. Hvis disse tre ikke nevnes eller forstås, vil det være nærliggende å trekke for det. Det burde ha blitt forstått at mange narkotikapolitiske tiltak er hybride og kan inneha ulike elementer av disse logikkene, men at logikkene kommer fra ulike bredere tankeganger som og ikke nødvendigvis er forenlige (de kan undergrave hverandre – som f.eks. politi som beslaglegger brukerdoser utenfor et sprøyterom vil undergrave skadereduksjonens hensikt; rusbehandling i fengsel kan være et problem hvor straffen undergraver behandlingen, osv). Altså ses det etter ulike syn på brukeren som har konsekvenser for hvilken type sosial kontroll de utsettes for: Brukeren som kriminell – avskrekking, straff; Brukeren som syk – medikalisering; Brukeren som en borger med rettigheter – ansvarliggjøring.

Dersom en besvarelse tar opp hvordan narkotikakontroll fungerer som sosial, politisk og økonomisk kontroll, bør det premieres. Det samme hvis de diskuterer konseptet om kontrollskader (dvs skader som kommer av *kontrollen* av narkotika, narkotikabruk og smugling, som påføres av forbudet og straffesystemet) enten i Norge eller på verdensbasis.